

ciológiai szemléletmód kialakításába. Azonkívül az ifjúsági önképzőkörök is bekapcsolhatók a szociális nevelés munkájába, mint azt a miskolci kir. kat. gimnáziumban már meg is valósították, az önképzőkörön belül szervezett társadalomtudományi csoport keretében. *Masszi Ferenc: A középiskolai tanárképzés.* Azt a sokat hangoztatott és nagyon időszerű problémát fejtegeti, hogy középiskolai tanárképzésünkben elsősorban a szaki képzésen van a hangsúly s e mellett „nincs meg vagy nagyon hiányos az emberformáló tanár nevelése.” Nem megfelelő tanárképzésünk mai rendszere s ezen nem segít a tanulmányi idő felemelése sem. A problémát egyedül a tudós- és tanárképzés intézményes szétválasztása oldhatja meg. *Lemle Rezső: A német nyelv tanításának problémái.* Azt tartja a legfontosabb problémának, hogy a mai óraszám és átlagos osztálylétszám mellett hogyan biztosítható a minél tökéletesebb beszédkészség elsajátítása. Ennek érdekében a beszédkészséget kell a nyelvtanítás középpontjába helyezni s a tankönyveket, a tanítandó anyagot és tanítói eljárásainkat is annak a szolgálatába kell állítani.

8. sz. *Dr. Hajdú János: Nevelés a középiskolában.* Azt bizonyítja, hogy középiskoláinkban az ismeretközlés mellett nem szorul háttérbe a nevelés sem, mert a kettő szorosan egybeolvad, a tanár minden lépése, minden cselekedete egyúttal nevelő célzatú is. Az egyes tantárgyak nagy erkölcsnemesítő erejére és nevelő értékére mutat rá, majd azt hangoztatja, hogy nemcsak az oktatás anyaga, hanem maga az iskola is, mint intézmény és mint társas közösség, valamint a különböző körök és egyesületek is nevelő hatással vannak a tanulókra, nem is szólva az osztályfőnöki órákról. *Dr. Marcinkó Ferenc: Irányelvek a német nemzeti-szocialista történettanításban.* A nemzeti szocializmusnak az egész német életet átformáló törekvése lényegében megváltoztatta a nevelés célkitűzéseit is. A vezéri elvnek és a Vezér akaratának kell áthatnia a történettanítást is s annak alapja csak a nemzeti szocialista világnézet lehet. Nem a tárgyilagosság, hanem a német nép érdekeinek a szempontja a döntő kriterium a történettanításban, amelynek „egyik legfontosabb feladata, hogy egyrészt a vezéri elv helyességét, másrészt a fajtisztaságnak a nép életében való rendkívüli jelentőségét igazolja.” Végső célja pedig az, hogy a németiségnek a más fajúakkal szemben való fölényét tudatossá tegye s megerősítse azt a törekvést, hogy ezt a fölényt csak a Vezér irányításával és a fajtisztaság fenntartásával lehet és kell fenntartani. *vitéz Temes Győző: A fegyelmelés mesterfogásai.* Az iskolai fegyelmének a tanár lelkületéből, egyéniségéből kell fakadnia, a megjelenéséből, egyéniségéből kisugárzó akarat erőnek kell azt a tanulókból kiváltania. A biztos fellépésnek feltétele az alapos, széleskörű szaktudás, a komolyság és természetesség, amelyek már önmagukban is nagy fegyelmező erőt biztosítanak a tanárnak s lehetővé teszik, hogy minél ritkábban kell külön figyelmeztetéssel fenntartania a rendet. Ezenkívül fontos fegyelmező eszköz maga a tanítás, a tanítói munka értékessége és helyessége s néhány külső tényező is: a tanár hangja, organum és tónus szempontjából egyaránt, az órák pontos kezdése és befejezése, a tanulók figyelőképességének állandó szemmel tartása s az ahhoz való alkalmazkodás.

Szalkai Zoltán.

The Schoolmaster. No. 1442. January 1937. London.

G. H. Green: Teachers do too much.

Ha a gyermekeket szabad idejükben megfigyeljük, sokszor tapasztalhatjuk, hogy nem tudnak mit kezdeni, zavarban vannak, nincs kezdeményezés bennük. Miért? Magunk okoztuk e tehetetlenségüket, túl komolyan vettük a teacher szerepét, túlbuzgóságra estünk mint nevelők. Ezt a hibát már legtöbbször maguk a szülők is

elkövetik. Hozzászoktatták a gyermekeket ahhoz, hogy tőlük függjenek. A nagyoknak ez a felesleges gyámkodása hiúsítja meg sokszor a gyermekek velük született természetes hajlamaiknak, készségeinek kialakulását. Annyira megkötjük őket szabad mozgásukban, hogy szinte pólyában érezhetik magukat, amely akadályozza őket minden öntevékenységükben. Pedig a gyermek feladata az, hogy növekedjék, fejlődjék. Nem szabad minden ilyen önkéntes megmozdulását, akaratosságát haszontalanságnak, vagy tiszteletlenségnek minősíteni. A tehetetlenségre kárhozottatott gyermek nem lehet ideálunk. Az ilyen gyermekek ezt a vezettetést, amelyet már gyermekkorukban megszoktak, elvárják később felnőtt korukban, az egyetemen, sőt az életben is. Az a szülő jár tehát a helyes úton, aki a gyermekeit olyanokká neveli, hogy a szülőket nélkülözni tudják, bármennyire gyönyörűséges is volt számukra a még tehetetlen gyermekek szerető ragaszkodása. A jól végzett nevelő munkának a legértékesebb gyümölcse az a tudat, hogy a gyermekek kifejlesztett képességeik alapján a nevelőtől függetleníthetik magukat és önállóan is boldogulnak.

Journal of Education. No. 811. February 1. 1937. London.

Az angol nevelésügyi társaságok (Educational Associations) 1937. januári konferenciáján Mr. W. Ormsby — Gore, gyarmatügyi államtitkár érdekes előadást tartott a következő címen: *Some educational problems of our Colonial Empire*: Angol nevelési problémák kapcsolatban gyarmatbirodalmunkkal.

Az egységes angol nevelési rendszernek a dominiumokban való alkalmazása nagy nehézségekkel jár. Indiában komplikált nyelvi, faji és vallási körülményekhez kell alkalmazni az angol nevelési koncepciót. Délafrikában új nemzet van kialakulóban, amely két nyelven alapszik, az angol és afrikai nyelven. Ez a körülmény az egységes rendszernek újabb differenciálódását kívánja. Ausztráliában túlteng a centralizáció a közigazgatásban, aminek eredménye a nevelés standardizálása. Kanada nevelési rendszere viszont erősen az amerikai materializmus hatása alá került, amelynek legfőbb ideálja a „boldogulás“ és vagyonszerzés, oly jelszavak, amelyek nem uralhatják a neveléstudományt. Látható mindezekből, hogy a dominiumok és gyarmatok mindegyike más más nevelési ideálokat tart szem előtt és ennek megfelelően más más módszereket alkalmaz. A feladat tehát az, hogy a helyi körülmények figyelembevételével miképpen lehetne egységesíteni az egész birodalomban a nevelés ügyét, megvalósítani az Imperial Educationt.

Pour l'Ère Nouvelle. No. 124. Janvier 1937. Paris.

1. Dr. Henri Wallon: *La méthode des tests et l'étude du caractère*. A tesztek módszerének területe a tehetségvizsgálat. E vizsgálatnak eredménye az egyének lélektani profilja. Ha a vizsgálat eredményeit a csoport egyéb tagjai vizsgálatának eredményeivel összehasonlítjuk, eltéréseket fogunk találni. Az eltérések magyarázata már az egyének jellemének különbözőségeiben van. Felhasználható-e ez a módszer a jellem tanulmányozására? Teljesen azonos képességű egyének azonos helyzetben különbözőképpen cselekedhetnek. Ez eltérésnek az oka a karakter különbözősége.

A karaktervizsgálattal kapcsolatban vannak tesztek, amelyek a mentális élet pszichofiziológiai feltételeire igyekeznek világot vetni különböző megnyilvánulásaikban: gyorsaság, ritmus, a reakciók állandósága vagy változékonysága, a külső vagy belső ingerek iránti fogékonyság különbözősége.

Más tesztek a karakter közvetlenül tapasztalható megnyilvánulásaira irányulnak. (Voelker, Cady, Decroly, Henning, Raubenheimer, Hatshorne) Vannak a kitarásnak és türelemnek, az odaadásnak, önzetlenségnek, hűségnek is tesztjei. Más tesztek a megfigyeltnek erkölcsi felfogását és ítéletét kutatják, miként cselekednének bizonyos

adott körülmények között. Ismét mások a statisztikai adatok segítségét használják fel, melyeknek alapja a megfigyeltnek önmagáról nyújtott tájékoztatása. Woodworth főleg az idegbetegeket vizsgálta a psychoanalízishez hasonló módszer szerint. Jung bizonyos verbális asszociációk útján igyekszik affektív komplexeket találni; természetesen az indukáló szavak által keletkezett asszociációknak teljesen spontánoknak kell lenniök. Pressy viszont úgy jár el, hogy bizonyos szavakra kell a megfigyelt alanynak megnyilatkoznia. Teljes bizonyosságunk nincs arra nézve, hogy a megvizsgált jellemvonások felölelik-e az egyénnek, vagy típusának teljességét (personalité globale.)

A gyermekek tanulmányozásánál a legnagyobb fontossága psychofiziológiai teszteknek van. Ezek már a legfiatalabb korban alkalmazhatók, abban a korban, midőn a reakciókat a gyermek veleszületett hajlamai szabják meg, nem pedig a tapasztalatai. Az erkölcsi ítéletre vonatkozó tesztek viszont erkölcsi ítéletének kialakulását fogják mutatni. A Woodworth és Pressy féle tesztek már reflexióra és introspectiora való képességet igényelnek, amelyek a pubertás előtt nem találhatók fel.

2. *Dr. Carson Ryan: Ce que nous a enseigné la pratique des tests. Mire tanít minket a tesztek alkalmazása.*

1915-ben Baltimoreban a megvizsgált gyermekek közül 166-ot annyira elmaradottnak találtak, hogy őket jövőendő társadalmi életükben független életmód alapítására képteleneknek tartották. 1932-ben a 166 közül 122-őt újra összegyűjthettek és őket újabb vizsgálatnak vetették alá. Ekkor kitűnt, hogy csak 10 volt közülük tényleg a jelzett szomorú helyzetben. Ez azt mutatja, hogy a tesztek alapján elvesztettnek hitt egyének gondos nevelése, testi-lelki szükségleteinek felkarolása (játéster, könyvtár) megjavítja testi és lelki egészségüket és így ők is hasznos polgáraivá válhatnak a társadalomnak.

3. *Dr. Philip Vernon: Quelques causes d'erreurs en matière de tests mentaux. A tehetséget vizsgáló tesztek fogyatékosságának okai.*

A gyermek értelmiségi hányadosa (quotient intellectuel) az ő veleszületett intelligenciájának nem abszolút mértéke. Nem oly állandó és változatlan, mint szeméinek színe. A gyermek intelligenciája semmiesetre sem mutatja a testi fejlettségének szilárd pontosságát. Egy újabb vizsgálat alkalmával 15–20 ponttal is változhat ez az értelmességi hányados, mert a gyermek esetleg megszabadult már egy előző lelkiállapot gátlásaitól, vagy esetleg az eljárás külső körülményeit változtattuk meg. Sokszor a követendő eljárás és a gyermek feleleteinek az elbírálása többé kevésbé szubjektívek. A kellő gyakorlattal nem bíró vizsgálók könnyen hibás következtetéseket vonnak le, esetleg külső, a tesztek kísérő körülmények is befolyásolhatják őket, pl. a gyermek szimpatikus vagy nem szimpatikus volta stb. A quotient intellectuel különben sem mutathatja a gyermek veleszületett intelligenciáját, szemben a nevelés útján szerzett képességekkel, mert soha sem mérhetjük pusztán a veleszületett tehetséget önmagában. Nem sikerült még olyan kutató eljárást találni, amely egyformán alkalmazható volna mindenkire. Kerülni kell azokat, amelyek bizonyos megfigyeltekre előnyösebbek, mint másokra. Az is kétségtelen, hogy kedvező életkörülmények 5–10 fokkal magasabb értelmiségi hányadost eredményezhetnek, míg ezzel szemben a nyomorúságban szűkölködők quotient intellectuelje a valóságnál kedvezőtlenebb képet mutathat. A karaktervizsgáló teszteknek is megvannak a maguk házai. Nem szabad teljesen megbízni a fiziognómia nyújtotta vonásokban. Az arc, vagy a testalkat kifejezhet erőt vagy gyengeséget, félelmet vagy önbizalmat, de a kék szem azért nem jelent mindig ártatlanságot, a vörös haj állhatatlanságot, a kis

fej fogyatékos értelmet. Helytelen lenne e téren az általánosítás. A chirológia, a phrenológia hasonló fogyatékoságban szenved. Óvatosságra int az a körülmény is, hogy könnyen illuzióknak eshetünk áldozatul; bizonyos jellemvonások oly élénken hatnak reánk, hogy valósággal deformálják a képet, amelyet magunknak a gyermekről alkotunk.

Education. No. 21. Janvier 1937. Paris.

1. *J. Viollet: Education de la justice.* Az igazságosság mások jogainak elismerését jelenti. Ott valósítható meg tehát legjobban, ahol a családban több gyermek van. Az igazságosság gyakorlását kezdetben a szülői kényszer alatt végzik a gyermekek, de sokszor erre egymást is kényszerítik. A gyermekek maguk is elítélik az igazságtalan szellemet, erőszakos akaratot, hazugságot stb. Az egyetlen gyermek esetében azonban az igazságosságra való nevelés nehézségekbe ütközik. A szülők jogai és kötelességei teljesen eltérőek lévén a gyermekétől, az egyetlen gyermek nem ismerheti meg másoknak a jogait. Önzésének követelményeit könnyen jognak értelmezi. A nevelőnek feladata nem az, hogy a gyermekre rákényszerítse az igazságérzetet, hanem, hogy azt magával fedeztesse fel és szerettesse meg. A gyermeknek meg kell értenie, hogy az egyéni szabadság, ha ninc ellenőrzés alatt, könnyen visszaél jogaival. Helyes dolog a gyermeket elnézésre és megbocsátásra is rászoktatni, hogy mások igazságtalanságát képes legyen elviselni. Az egyéni jog tisztelete elvezeti majd a kollektív igazság megismeréséhez.

2. *Odyle du Gué-Bourelly: Disciplinons les gestes et le langage de nos enfants.*

A mozdulat ösztönszerű megnyilvánulása az életnek. A mozgásnak azonban egyfelmeztetnek kell lennie, a legegyszerűbb járástól kezdve a legművészibb táncig. Az ilyen mozgás az erőnek és egészségnek fontos tényezője. A ritmikus tornák kitűnő nevelő hatásúak. Fizikai szempontból a test határozott és hajlékony tartását, a mozdulatok összhangját eredményezik, erkölcsileg viszont a feszült figyelmet a feljebbvalóval, mint tekintéllyel szemben, a készséget egy parancs végrehajtására, végül igaz gyönyörűséget egy szép műveletnek végrehajtásában. Az akarat megfeszítése a feladat elvégzésében a tökéletesség maximumát akarja elérni. Így születik meg a feyelemben való szabadság érzése. Ez a legfőbb szépség. A gyermekek beszédének nevelése is fegyelmeztetést igényel. Sokat vétének a szavak ellen; megfosztják azokat legsajátosabb izüktől, erejüktől. Az újságírás, hirdetések és reklámok sokszor pongyola stílusa, elterjedt argot kifejezések veszélyeztetik a francia nyelv szépségét. Mi e szomorú jelenségek orvoslása? 1. A szülők állandó példája. Gondosan kerülniök kell még a mindennapi életben is minden nyelv elleni vétséget. 2. A gyermek olvasmányainak felülvizsgálása: a sok olcsó regény kiküszöbölendő. 3. Mondassuk el a gyermekekkel naponta gondos formában élményeiket. 4. Keltsük életre a gyermek-levelezéseket.

3. *A Ferrière: L'Ecole active et la préparation des éducateurs.*

A cselekvő iskola elindult hódító útjára. Különösen a pszichológusok és a filozófusok között van sok barátja, akik az egyéniséget tiszteletben tartják. Ez a nevelési irány arra törekszik, hogy elősegítse az ösztönös törekvések és hajlamok differenciálódását és koncentrációját, továbbá, hogy alkalmat adjon a gyermeknek arra, hogy a kortársaival és környezetével való érintkezés útján fedezze fel önmagát. Módszerei között szerepel: standardizált egyéni munka (plan à suivre), organizált kollektív munka (centre d'intérêt), szabad egyéni munka (az uralkodó egyéni hajlamoknak kialakítása), szabad kollektív munka (alkalmi tevékenykedés és self-government). Sok idő kell, amíg az ily rendszerű iskolának megfelelő tanítói rend állhat rendelkezésre.

kezésére. Minden tanító egyéniség. Egységes és előre megállapított munkatervnek elvégzésével nem lehet mechanikusan kiképezni. A cselekvő iskola gondolatát legjobban Délamerika értette meg. Európában a régi hagyományokhoz való ragaszkodás még komoly akadályokat jelent. Délamerikában a tanítóképző a legfontosabb iskola, melyben a cselekvő iskola módszerei érvényesülnek. A cselekvő iskolák igazolására felemlíti a cikk Winnetku (Usa) és Agno (Svájc) cselekvő iskoláit, melyeknek növénydekei az új módszerrel 15—23 percentig terjedő időmegtakarítással értek el a régi rendszerű iskolákkal teljesen azonos eredményt. Törökország, Mexiko, Chile bevezették a cselekvő iskolát, de azokban az államokban is, amelyek hivatalosan a régi hagyományokhoz maradtak hűvek, találunk számtalan cselekvő iskolát.

4. E. Abel: *Qu'est-ce qu'une éducation nouvelle?*

Az éducation nouvelle nevelési rendszer, melynek alapelve: az iskola van a gyermekért és nem fordítva. (Piaget, Wallon, Decroly, Dewey). Az „új iskola” elvei a következők: 1. A nevelést a gyermek természetéhez kell szabni. Ez nélkülözhetetlenné teszi a gyermek természetének alapos ismeretét. 2. A gyermek spontán jóságában való hit. Lehetővé kell tenni természetének teljes kifejlését. 3. A gyermek nem tekinthető úgy mint egy miniature felnőtt, felnőtt kicsiben. 4. Az értelmi nevelés legfőbb célja a kritikai érzés fejlesztése. 5. A nevelés fontosabb mint az oktatás. Férfiakat, határozott egyéniségeket, erős jellemeket kell nevelnünk, nem pedig ismeretek tömegével telerömött élő lexikonokat. 6. Derűssé kell tenni a nevelést, hogy a gyermek állandóan öröm és nyugalom légkörében legyen. Ez az education nouvelle-nek ideális programja. Ennek megvalósítása valóságos pedagógiai forradalmat jelentene. Nem is valószínű, hogy teljesen, elsősorban anyagi okokból, mert ez a meglévő iskolák újjászervezését jelentené, új és sokkal nagyobb számban alkalmazott megfelelő képzettségű tanítókat igényelne. Ezt az iskolát egyelőre pedagógiai kísérletek laboratóriumának tekinthetjük, melyben az általános nevelésügyi újjászervezések megvalósítása előtt fontos kísérletek történnek. A már működő iskolák lelkes tanárai munkájával szép eredményeket érnek el.

5. Laurent Brégon: *L'école et la vie.*

Az iskolának meg van a hivatása: előkészíteni a gyermeket jövő életére. Az iskola és az élet között azonban nagy szakadék tátong. Ez megnehezíti az iskola munkáját. Két életfelfogás áll itt szemben egymással. Az élet raffinált szórakozásai, az utca kísértései, a könnyű és demoralizáló olvasmányok egész skálája, a mozi, a rádió veszik körül a gyermeket, mielőtt kilép az iskolából. A jelszó mindenütt könnyen és jól élni, pénzt szerezni, minden eszközzel érvényesülni. Ily ideálok után sietnek oktatlan törekvésükben a tapasztalatlan fiatalok. Az iskola az élet jelenségeivel szemben teljesen ellenkező tanokat hirdet. Ideálja a régiek óta nem változott. Az önzetlen erőfeszítés értékét és az ideálok felsőbbrendűségét tanítja változtatlanul. Az iskola és az élet világfelfogása között megnyilvánuló diszharmonia nagy befolyással van a gyermekre. Az egyik közömbössé válik tanulmányaival szemben, a másik elsiet a kötelezettségeinek végzését, kontármunkát végez, ismét mások az iskolában még csak tanulnak valamit, de odahaza semmit. Hogyan segíthetünk e bajokon? Az életet meg nem változtathatjuk, de az iskola kell, hogy hű maradjon a humanista szellemhez, kell hogy hite a magasabbrendű művelődés tiszta eszményeiben megmaradjon. Mindazonáltal a jó tanár a múlt értékes hagyományait igyekezzék hozzásimítani a modern idők fejlődő szelleméhez. Az iskola és az élet közötti nagyobb összhang megteremtésén a szülők is közreműködhetnek. Vigyázniok kell gyermekeik erkölcsi egészségére. Kísérjék figyelemmel és szabályozzák észszerűen munkájukat, mérsékeljék a gyermekeiknek engedélyezett szórakozásokat.

Dr. Németh Sándor.